Datum: 2024-10-14

Mottagare: Socialdepartementet

Diarienummer: S2024/01352

Adress: s.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till: s.hc.delning@regeringskansliet.se

Remissvar gällande Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra (Ds 2024:16)

KFUM är Sveriges bredaste ungdomsrörelse och en del av den globala YWCA- och YMCA-rörelsen. Vi utgår från ungas vilja till engagemang och behov, därför har vi många olika verksamheter.

KFUM rörelsen består av cirka 150 lokalföreningar över hela landet som engagerar, utvecklar och entusiasmerar närmare 45 000 barn och unga. Varje dag bidrar vi inom KFUM-rörelsen aktivt till genomförandet av FN:s resolution 2250 om unga, fred och säkerhet.[1] Detta gör vi genom att sätta unga och ungas behov och potential i fokus. Våra föreningar arbetar med att möjliggöra ungas aktiva deltagande i beslutsprocesser, fokuserar på ungas fysiska och psykiska hälsa, lyfter rättighetsfrågor och arbetar förebyggande för att bemöta diskriminering och marginalisering av unga.

KFUM Sverige välkomnar regeringens proposition med intentionen att locka barn till föreningslivet, men vi anser att förslaget borde ha utgått från barn och ungas önskemål om vad de vill göra på sin fritid, inte enbart utifrån utförares administrativa och kostnadsmässiga aspekter.

KFUM Sveriges synpunkter på regeringens proposition Ett fritidskort för barn och unga 2024:16

3 Ett fritidskort för barn och unga ska införas
3.1 Det ska införas ett statligt stöd för barns fritidsaktiviteter
Det är väldigt tydligt i förslaget att *”Syftet ska vara att främja barns förutsättningar att delta i sådana fritidsaktiviteter som bidrar till en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra.”*

De organisationer som i dag får bidrag av MUCF har minst 60 procent medlemmar i åldern 6-25 år. KFUM Sverige menar att begreppet unga bör sträcka sig upp till 20-års ålder. Av den anledningen föreslår KFUM Sverige att Fritidskortet antingen innefattar unga upp till 20-års ålder, eller att ordet unga tas helt bort från marknadsföringen av fritidskortet.

Det är under perioden mellan 16-25 som många unga är i en utvecklingsfas som gör dem mogna att bli förebilder, ta större ansvar och utvecklas som ledare. Detta gör att unga

[1] Resolution 2250 som Sverige har skrivit under lyfter fram fem viktiga pelare för åtgärder: deltagande, skydd, förebyggande, partnerskap samt frigörelse och återintegrering.

människor känner sig inkluderade i samhället och vuxenvärlden och är viktigt för den fysiska och psykiska hälsan.

Dessutom finns internationell forskning som visar att:

- Amerikanska ungdomar som deltar i fritidsaktiviteter, såsom idrottslag och konstgrupper, har upp till 70 procent mindre benägenhet att engagera sig i brottslig verksamhet jämfört med dem som inte är involverade (CDC 2020).
- Kanadensiska ungdomar som är involverade i ungdomsprogram och aktiviteter som stöds av civilsamhället har 30 procent lägre risk att bli offer för brott (Johnson, C. et al. 2019).
- Samhällsbaserade projekt och organisationer som främjar social inkludering och deltagande minskar risken för socialt utanförskap bland unga i EU med upp till 40 procent (EU 2021)[2]

En högre åldersgräns på 20 år skulle ge fler ungdomar möjligheten att ta del av fritidskortets fördelar.

KFUM Sveriges rekommendation: *Vi vill att övre åldersgränsen för fritidskortet justeras till 20 år.*

3.2 Fritidskortet ska lämnas för barn som är 8–16 år
Förslag: *Fritidskort ska kunna beviljas en av barnets vårdnadshavare som är bosatt i Sverige och som har barnet bosatt hos sig, från och med det år då barnet fyller 8 år till och med det år då barnet fyller 16 år.*

Om unga redan när de fyllt 13 år anses kunna sköta sina kontakter med sjukvården borde de också få avgöra vilka fritidsaktiviteter de vill delta i.

KFUM Sverige föreslår att en ansökan om fritidskort till E-hälsomyndigheten kan göras direkt av barn från och med 13-års ålder åtminstone för basbeloppet på 500 kronor.

KFUM Sverige anser att unga har rätt till att ta beslut kring sina fritidsaktiviteter, det är en viktig demokratifråga för om vi menar allvar med att samhället ska vara till för alla så måste unga få fler möjligheter att ta egna beslut kring vad som är en meningsfull fritid för dem. Först då kan vi tillsammans skapa ett starkare, tryggare och mer inkluderande samhälle.

KFUM Sveriges förslag: *Låt unga själva bestämma vilka fritidsaktiviteter de vill delta i, från 13-års ålder.*

3.4 Fritidskortet kan användas för betalning av vissa avgifter för ledarledda fritidsaktiviteter som tillhandahålls av en godkänd utförare
”Fritidskortet kan användas för betalning av vissa avgifter för ledarledda fritidsaktiviteter som tillhandahålls av en godkänd utförare.”

---

[2] *Ett starkt civilsamhälle förebygger gängkriminalitet*, Forum, sid 12, https://socialforum.se/wp-content/uploads/2024/02/ett-starkt-civilsamhalle-forebygger-kriminalitet-1.pdf

Det finns en otydlighet i detta avsnitt. Det framgår inte om ”godkänd utförare” automatiskt är den förening som via sitt centralförbund (i vårt fall KFUM Sverige) får bidrag av MUCF, eller om varje enskild förening ute i landet i sin tur måste ansöka om att bli godkänd.

Detta är relevant för att vi som Sveriges bredaste ungdomsorganisation ska kunna hjälpa våra medlemsföreningar att förbereda arbetet för att implementera fritidskortet.

KFUM Sveriges förslag: *Låt lokal verksamhet automatiskt bli godkänd utförare om deras central- / riksförbund följer reglerna för att bli godkänd utförare.*

Lov och lägerverksamhet utestängs
Det i remissen angivna kravet att avgifterna ska avse aktiviteter som tillhandahålls minst tio gånger under en sammanhängande period om sex månader utestänger instegsaktiviteter som lov- och lägerverksamhet. Verksamhet som erbjuds när resten av samhället stänger.

KFUM Sveriges rekommendation*: Vi anser att lov- och lägerverksamheter ska inkluderas i enlighet med MUCF:s delrapport S2023/01303.*

Vissa aktiviteter för barn med funktionsnedsättning sker inte minst tio gånger under en period på sex månader
Det finns aktiviteter som är fullt anpassade till en viss målgrupp till exempel olika funktionsnedsättningar och som har stor betydelse för hälsa, delaktighet och motivation att röra på sig eller delta i fritidsaktivitet.

Det kan vara att skapa en trygg mötesplats där barnet känner full delaktighet och får delta på sina villkor på ett mycket bättre sätt än andra aktiviteter.

Dessa kan inte alltid schemaläggas och vara så täta som 10 gånger på 6 månader, men guld värt för dessa barn. Ett lopp för en särskild grupp kan vara morot att träna inför hemma, en helgträff för att hitta sin idrott på sina villkor osv.

KFUM Sveriges förslag*: Det bör finnas undantag från kravet på aktivitetens regelbundenhet i samband med funkis-verksamhet[3], eller verksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning.*

3.5 Fritidskortet ska lämnas med olika belopp – allmänt och särskilt fritidskort
Särskilt bidrag för barn med funktionsnedsättning. För att kompensera för de extra kostnader som barn med funktionsnedsättning ofta har, bör gruppen som är berättigad till särskilt fritidskort utökas. Utöver barn i hushåll med bostadsbidrag, bör även barn med beviljad stödinsats på grund av funktionsnedsättning omfattas. Genom att inkludera barn med funktionsnedsättning, oavsett ekonomisk situation, kan möjligheten för alla barn att delta i fritidsaktiviteter förstärkas.

3.7 Fritidskortet i förhållande till socialförsäkringsbalken

[3] Funkis: *verksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning*

Regeringens bedömning: *Vid bedömningen av rätten till merkostnadsersättning ska det bortses från merkostnader för behov som tillgodoses genom annat samhällsstöd (50 kap. 6 § SFB). Bestämmelsen ger uttryck för den så kallade samordningsprincipen som innebär att det ska förhindras att en individ blir överkompenserad genom att motta flera ersättningar för samma förlust eller behov. Det framgår således av socialförsäkringsbalken att merkostnadsersättning inte får lämnas för en kostnad eller avgift som redan kompenserats genom annat samhällsstöd (t.ex. fritidskort).*

Det ska vara lätt att göra rätt
I en potentiell situation där överkompensation ändå sker genom både fritidskortet och merkostnadsersättning riskerar enskilda att få merkostnadsersättningen indragen och bli återbetalningsskyldiga.

I förslaget menar man att detta kan undvikas med information till vårdnadshavare i samband med ansökan om fritidskort. Men många vårdnadshavare är rädda för att göra fel.

Om regeringen menar allvar med att det finns skäl att särskilt stödja barn och unga i ekonomiskt svaga hushåll så måste de även veta att förutsättningarna för vårdnadshavare som har barn och unga med funktionedsättningar redan har en utsatt situation. Enligt myndigheten för delaktighet har drygt 22 procent av vårdnadshavare till barn (7–18 år) med funktionsnedsättning har svårt vid oförutsedda utgifter.

Snårigheten kring fritidskortet kan drabba vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning negativt eller om de riskerar att bli återbetalningsskyldiga och kallas bidragsfuskare ser vi att det kan leda till att vissa vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning väljer att inte ta del av fritidskortet.

Många av de funkisföreningar som är medlemmar i KFUM existerar på grund av att eldsjälar, som i många fall har anhöriga med funktionsvariationer lägger ner stor del av sin fritid för att hjälpa unga med funktionsvariationer att få en meningsfull fritid. Risken finns att våra föreningar med aktiviteter för barn men funktionsnedsättning undviker att bli utförare av fritidskortet eftersom det kan bli för krångligt.

Ingen vårdnadshavare ska riskera att hamna i skuld för att de ansökt om fritidskortet.

***KFUM Sveriges förslag**: Fritidskortet ska inte påverka socialförsäkringsförmåner och detta ska vara tydligt i socialförsäkringsbalken.*

3.10. Folkhälsomyndigheten ansvarar för kommunikation, uppföljning och utvärdering
KFUM Sverige instämmer i behovet av en kommunikationsstrategi för att nå ut till de barnfamiljer som berörs av fritidskortet.
KFUM Sverige anser att det är viktigt med informationsinsatser, tillsammans med kunskapshöjande och tillitsskapande insatser är dessa viktiga för att fritidskortet ska nyttjas av de barn och unga med störst behov.

För att nå ut till de barnfamiljer med störst behov anser KFUM Sverige att det är viktigt att lokala föreningar som möter målgruppen ska kunna involveras i ett uppsökandearbete där

barnen och deras föräldrar/vårdnadshavare finns. Detta behöver givetvis bekostas, exempelvis av delar av de medel som i dag planeras ges till Folkhälsomyndigheten.

***KFUM Sveriges förslag**: Låt den lokala verksamheten arbeta uppsökande mot barn, unga och deras vårdnadshavare där de vet att unga befinner sig. Låt detta ske mot ersättning/kostnadsersättning.*

12.8 Konsekvenser för utförare inom civilsamhället som anordnar fritidsaktiviteter för barn och unga
”Konsekvenser för utförare inom civilsamhället som anordnar fritidsaktiviteter för barn och unga”

KFUM Sverige ser en risk att de pengar som investeras i fritidskortet över tid kan komma att tas från redan befintliga bidrag till ideella organisationer, såsom stadsbidrag och kommunala aktivitetsstöd. Det skulle äventyra den långsiktiga stabiliteten för barn- och ungdomsverksamheter som KFUM-rörelsen utför lokalt och straffa de föreningar som väljer bort fritidskortet eller som på grund av sin verksamhet inte kvalar in för fritidskortet. Till exempel lägerverksamhet, funkisverksamhet (som inte alltid kan ske 10 gånger på 6 månader).

Det privata stöd som fritidskortet erbjuder får aldrig ersätta det strukturella stöd som ligger till grund för barn- och ungdomsverksamhet. Det organiserade föreningslivet möjliggör verksamhet för individen. Om inte en långsiktig organiserad finansiering till föreningslivet säkerställs, blir fritidskortet ett meningslöst initiativ.

Kontakt:
Alexander Clemenson
Generalsekreterare KFUM Sverige
alexander.clemenson@kfum.se